

οὗτος ἐπάλαυε τὴν στιγμὴν ἐκείνην κατὰ φανεράς συγκινήσεως, καίτοι ζητῶν νὰ φανῆ εὐθαρσῆς. Ἡ σύζυγος αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ματαίως ἐζήτησαν νὰ μακρύνωσιν ἀπ' αὐτοῦ, ἦτον ἤδη τρελὴ· φέρουσα ἐπὶ τῶν βραχιόνων αὐτῆς τὸ νεογέννητον τέκνον, εἶχε προσκολληθῆ ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκ τῆς φυλακῆς ἀναχωρήσεως μετὰ τοσαύτης ἐνεργείας, ὥστε ἐδέησε νὰ γίνῃ χρῆσις τῆς βίας ἵνα τὴν ἀποσπάσωσιν. Ἄλλ' εἶχε ριφθῆ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἀκολουθοῦσα τὴν ἄμαξαν, καὶ βάλλουσα φωνὰς σπαραξικαρδίου. Τὸ θέαμα τοῦτο, ὅπου εἶχε προκαλέσει μεταξὺ τοῦ πλήθους καὶ ἀδύμη μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν συγκινήσιν φανεράν, ἠδύνατο βεβαίως νὰ κλονίσῃ καὶ τὴν ἀνδρειοτάτην τῶν ψυχῶν. Ὀλίγη ἀδυναμία λοιπὸν συγχωρεῖται εἰς ἄνθρωπον διεληθόντα πρὸ ὀλίγων στιγμῶν διὰ τοιαύτης δοκιμασίας. Ὁ Mejia δὲν ἠδυνήθη νὰ προσφωνήσῃ προσλαλιάν, λέξεις μόνον τινὰς εἶπεν, ἵνα συστήτῃ τὴν σύζυγον καὶ τὸν υἱὸν του εἰς τὸν Escobedo, τοῦ ὁποίου εἶχεν ἄλλοτε σώσει τὴν ζωὴν.

Ὅλα τὰ προκαταρκτικὰ εἶχον ἤδη τελειώσει, στιγμὴ σιωπῆς φοβερᾶς ἐπεκράτησε, καὶ ὁ Μαξιμιλιανὸς ἠθέληθ' ἐπιπρονομιᾶς συνήθους εἰς αὐτὸν λαμβάνων διὰ τῶν δύο χειρῶν του τὴν γενειάδα, καὶ ἔπειτα δεικνύων τὸ στήθος του εἰς τοὺς στρατιώτας, ὡς τὸ σημεῖον τὸ ὁποῖον ἔσπευεν ἀκριβῶς νὰ σημαδεύσῃ. Τριπλῆ συμπεροδόγησις ἐτίναξε τότε τὸν ἀερα, οἱ δὲ τρεῖς κατάδικοι ἔπεσον κεραυνόπληκτοι.

Τὸ πτώμα τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, τὸ ὁποῖον οἱ φωνεῖς του εἶχον ὑποσχέσθ' νὰ παραδώσωσιν, ἔπρεπε νὰ ἀγορασθῆ κατόπιν διὰ πολλῶν χρημάτων ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας ἐκείνης τῆς ἄνευ τιμῆς, ἄνευ οἴκτου. Αὐτὸ τοῦτο τὸ πλοῖον, ὅπου εἶχε φέρεῖ τὸν Μαξιμιλιανὸν ἐκ Miramar εἰς Μεξικὸν, ἐπανέφερε τὸ πτώμα του ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ναυάρχου Tegethoff. Ἡ πόλις τῆς Τεργέστης τὸν ἔκλαυσεν εἰλικρινῶς καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὰς θλιβερὰς πομπὰς, αἵτινες ἔλαβον χώραν ἐν Βιέννῃ κατὰ τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ νεκροῦ. Ἡ σύζυγός του, ἥτις εἶχεν ἀρχίσει τότε νὰ παραφρονῇ, καὶ ἔβλεπε παντοῦ Μεξικανούς καταδιώκτας, ἠγνῶει τὰ κατὰ τὴν τραγωδίαν ταύτην, καὶ ἐπερίμενε τὸν σύζυγόν της εἰς Μιραμάρ. Τὴν 6 Ἰουλίου, ἡμέραν ἐπέτειον τῆς γεννήσεως τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, ἠθέλησε νὰ φωτογραφηθῆ καὶ στολισθῆ μετὰ σημαίας τὸ παλάτιον, οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Τεργέστης ἐμάνθανον τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, καὶ συγχρόνως ἔβλεπον φωτογραφίας καὶ χαρὰς ἑορτῆς εἰς τὸ παλάτιόν του! Ἡ βασίλισσα τῶν Βέλγων ἐπορεύθη εἰς Μιραμάρ, καὶ ἠδυνήθη νὰ ποιήσῃ καταληπτὸν εἰς τὴν παραλῆρουσαν Καρλότταν, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς ἐπεθύμουν νὰ τὴν ἴδωσι, μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ ἔλθωσι πρὸς αὐτὴν τὴν προσεκάλουν εἰς Βρυξέλλας. «Ὁχι, ἀπεκρίθη μετὰ σταθερότητος, περιμένω τὸν Μαξιμιλιανόν, ἔδωκε

τὴν παραίτησίν του καὶ ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Μεξικοῦ. Τὴν τὰδε ἡμέραν ἦτον εἰς Vera-Cruza, ὁ διάπλους θὰ διαρκέσῃ 15 ἡμέρας, ἐκ Λιβεροπούλης μέχρι Τεργέστης χρειάζονται μόνον 3 ἡμέραι, λοιπὸν θὰ φθάσῃ ἐδῶ ἀκριβῶς μετὰ 6 ἡμέρας. Καὶ τὴν ἕκτην ἡμέραν ἐπορεύθη τρόντι εἰς τὸν λιμένα, μὴ βλέπουσα δὲ τὸν Μαξιμιλιανόν, ἔλεγε «θὰ τὸν περιμένω 60 ἔτη».

Σήμερον ἡ ἀτυχῆς ἡγεμονίς, καίτοι πάντοτε παράφρων, ἔχει ὅμως ἐνίοτε στιγμὰς ἡσύχους, καθ' ἃς ἐννοεῖ τὴν δυστυχίαν της. Πρὸ τινος καιροῦ διένειμε τὴν φωτογραφίαν τοῦ ἀγαπητοῦ της, ἐν ἐνδυμασίᾳ ἀπλοῦ ναύτου, συνωδευμένην μετὰ τὸ ἐξῆς ἐκκλησιαστικὸν εἶδος ἰσπανιστῆ·

«Ὁ καλὸς ποιμὴν δίδει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων».

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Λεμερὺ — Olivier de Serres — Schéele.

Ὁ Νικόλαος Λεμερὺ φοιτητῆς τῆς φαρμακευτικῆς εἶχεν ἔλθει εἰς Παρισίους ὅπως μάθῃ τὴν χημείαν. Κατοικήσας πρῶτον μετὰ τοῦ Glazer, ἀφῆκεν αὐτὸν μετ' ὀλίγον καὶ ἐπέδωκεν εἰς τὴν ἐπιστήμην ἄνευ τῆς βοηθείας διδασκάλου. Ἐπὶ τρία ἔτη ἔμεινε παρά τινι φαρμακοποιῷ ἐν Μομπελιέρω, ὅπου ἐδίδαξε μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας μαθήματα χημείας. Πάντες οἱ καθηγηταὶ τῆς ἰατρικῆς καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει περιεργοὶ ἠθέλησαν ν' ἀκούσωσιν αὐτόν.

Ὁ Λεμερὺ ἐπέστρεψεν εἰς Παρισίους τῷ 1672 καὶ μετὰ τῶν πρώτων διέπρεψεν ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς συλλόγοις, ἔτυχε δὲ τῆς προστασίας τοῦ πρίγκιπος Κονδαίου. Ὁ νεὸς χημικὸς, θέλων ν' ἀποκτήσῃ ἴδιον χημεῖον, ἔδωκεν ἐξετάσεις προλύτου τῆς φαρμακευτικῆς, καὶ ἤρχισεν εὐθὺς δημοσίας παραδόσεις, αἵτινες ἔλαβον μεγάλην φήμην. Αἱ κυρίαὶ ἔσπευδον εἰς τὰ μαθήματά του, ἡ οἰκία του ἐπληροῦτο μαθητῶν, καὶ ἡ ὁδὸς Galande ἐν ἣ κατόκει κατεῖχτο δλόκληρος ὑπὸ τῶν ἀκρατῶν αὐτοῦ. Οἱ Παριῖοι ὅλοι ἔτρεγον εἰς τὸ φαρμακεῖόν του, τὴν ἐσπέραν δὲ ἠνοίγετο ἐν τῇ οἰκίᾳ του εἶδος ἐστιατορίου, εἰς ὃ εἰδύπνου οἱ μαθηταὶ, αἵτινες ὡς μεγάλην τιμὴν ἐθεώρουν τὸ νὰ προσκαλῶνται εἰς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ Νικολάου Λεμερὺ εὐκόλως ἐξηγεῖται. Πρὸ αὐτοῦ ἡ χημεία εἶχεν ἀποπλανηθῆ εἰς χάος γλώσσης αἰνιγματώδους καὶ βαρβάρου· αἱ μέγιστα περὶ αὐτὴν παραλογίαι ἐπιστεῦοντο χάρις εἰς τὸ περιβάλλον αὐτὰς μυστηριώδες σκότος. «Πρῶτος ὁ Λεμερὺ, λέγει ὁ Fontenelle, διασκέδασε τὸ περὶ τὴν χημείαν φυσικὸν καὶ ἐπίκτητον σκότος, καὶ ἐπανεῖρεν αὐτὴν εἰς ἰδέας ἀκριβεστέρως καὶ ἀπλουστεράς, καταργήσας τὴν ἀνοφελῆ τῆς γλώσσης βαρβαρότητα καὶ ἐπαγγελλόμενος ἐκεῖνα μόνον, ὅσα ἡ ἐπιστήμη αὐτὴ ἠδύ-

Βραδύτερον ὁ Schéele καταλιπὼν τὴν Στοκόλμην μετέβη εἰς Οὐψάλην, ὅπου ὁ Βέργγμαν ἐδίδασκεν ἐπιτυχῶς τὴν χημείαν. Ὁ Βέργγμαν, γεννηθεὶς ἐν Κετερναβέργγῃ τῆς Σουηδίας τὴν 9 Μαρτίου 1735, ἦτο εἰς τῶν προνομιούχων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες ἀναδεικνύονται προάγοντες ὅλους τοὺς κλάδους τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, συγκαταριθμεῖται δὲ καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν μαρτύρων τῆς ἐργασίας. Ἡ ὑγεία αὐτοῦ ἦτο ἀνέκαθεν ἀδύνατος, ἐφθειρε δὲ αὐτὴν ἐντελῶς διὰ τοῦ κόπου. Κατὰ τὸ τεσσαρακοστὸν ἔνατον ἔτος αὐτοῦ θελήσας νὰ εἰσέλθῃ εἰς λέμβον, ἔπεσεν εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ μὴ δυνηθεὶς ν' ἀντιστῆ εἰς τὰς συνεπείας τοῦ κρουολογήματος τούτου, ἀπέθανε παθὼν δεινὸν πυρετόν.

Ὁ Schéele μεταβὰς εἰς Οὐψάλην εἶδε τὸν Βέργγμαν, ὅστις ἐκτιμῆσας τὴν ἀξίαν τοῦ φοιτητοῦ τῆς φαρμακευτικῆς καὶ γενόμενος προστάτης αὐτοῦ, ἐγνωστοποίησεν εἰς τὴν Εὐρώπην δλόκληρα τὰ σπουδαῖα ἔργα, δι' ὧν ἐπλούτισεν ἀλλεπαλλήλως τὴν ἐπιστήμην. Ἐν τούτοις ὁ Schéele, εὐτυχῶς ὁσάκις ἐπρόκειτο περὶ ἀνακαλύψεων, ἦτο ἀτυχέστατος εἰς ὅλας τοῦ βίου του τὰς περιστάσεις. Ἐνῶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ διέπρεπεν ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ, ἦτο ἄγνωστον ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι. Ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας κατὰ τινα ἔξω τοῦ βασιλείου του περιήγησιν, ἀκούσας πολλὰκις ἀναφερόμενον τὸν Schéele ὡς χημικὸν ἔξοχον, ἀπεφάσισεν ἐπιστρέφωσιν νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐπιστήμονα, ὅστις τοιαύτην περιεποιεῖ δόξαν εἰς τὸ ἔθνος του, διέταξε δὲ νὰ ἐγγραφῆ εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἱπποτῶν τοῦ τάγματός του. Ὁ ὑπουργὸς ἐθαύμασε βλέπων τὸ ὄνομα τοῦ Schéele ἐπὶ ἐγγράφου φέροντος τὴν ὑπογραφὴν τοῦ βασιλέως.

— Schéele ! Schéele ! ἔλαγε καθ' ἑαυτὸν, ποῖος ἄρα γε εἶναι αὐτός ;

Ἐν τούτοις ἡ διαταγὴ ἦτο ρητῆ. Ὁ Schéele ἐπαρσημορορήθη. Ἀλλὰ τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ ; Ὁ λαβὼν τὸ παράσημον δὲν ἦτο ὁ περίφημος χημικὸς, ἀλλ' ἄλλος τις Schéele, ὃν μεγάλως ἐξέπληξεν ἡ ἀπροσδόκητος αὐτῆ ἀμοιβή.

Ὀλίγον χρόνον πρὸ τοῦ συμβεβηκότος τούτου, ὁ Schéele εἶχε μεταβῆ εἰς Kœpzing, ὅπως ζητήσῃ εἰς γάμον χήραν ἔχουσαν φαρμακεῖον καὶ τινα περιουσίαν. « Ἀλλ' ἐξετάσας τὰ πράγματα ἐκ τοῦ σύνεγγυς εὕρισκει ὅτι ἡ κληρονομία εἶναι κατὰ χρεως, καὶ ὅτι ἡ πτωχὴ χήρα δὲν ἔχει τίποτε. Ἀντὶ λοιπὸν ζωῆς ἡσύχου καὶ εὐπόρου, παρυσιάζεται βίος κοπιώδης καὶ πολυεργός. Ἀλλ' ὅμως ὁ Schéele δὲν ὀπισθοδρομεῖ καὶ ἀναδέχεται αὐτὸν ἄνευ δισταγμοῦ, φρονῶν ὅτι ὁ θεωρῶν ἑαυτὸν ἄξιον νὰ λάβῃ, πρέπει νὰ ἦναι ἔτοιμος καὶ νὰ δώσῃ. Ἀρχεται λοιπὸν ἐργαζόμενος καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξακολουθῶν τὰς ἐρεῦνας του, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ φαρμακεῖον αὐτοῦ ἐπιμελούμενος, μεταχειρίζεται ὅλας τοῦ καταστήματος τὰ

κέρδη πρὸς ἀπότισιν τῶν χρεῶν. Ἐκ τῶν ἐξακοσίων λιβρῶν, ἃς κατ' ἔτος ἐκέειναι, προσδιορίζει τὰς ἑκατὸν διὰ τὰς προσωπικὰς αὐτοῦ ἀνάγκας, καὶ ἀφιεροῖ τὰ ἐπίλοιπα εἰς τὴν χημείαν, τὸ δ' ἐυτελὲς τοῦτο ποσὸν ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἐρεῦνας, δι' ὧν ἔγινε περιφημος ».

Ἡ ἱκανότης τοῦ Schéele ἀνεπλήρου τὰ πάντα. Ἐχὼν ὀλίγα ἀποστακτικὰ σκευῆ καὶ φιάλας καὶ κύστεις, ἐν αἷς ἐνέκλειε τὰ ἀέρια, ἐπέτυχε πλείστας σπουδαίας ἀνακαλύψεις, ὧν μία μόνη ἤθελε δοξάζει τὸν βίον ἐπιστήμονος. Ὅσάκις ἤπτετο οὐσίας τινος, κατώρθου πολύτιμον εὑρημα. Εἰς μίαν μόνην διατριβὴν περὶ τοῦ ὀξειδίου τοῦ μαγγανησίου καταδεικνύει τρία ἄγνωστα σώματα, τὸ μαγγανήσιον, τὸ χλωρίον καὶ τὴν βαρσίαν, καὶ ὑποδεικνύει τὴν ὑπερξίν τοῦ ὀξυγόνου. Ὁ Schéele ἀνεκάλυψε πλῆθος νέων ὀξέων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναφερόμεν ὡς ἰδιαζόντως ὠφέλιμα τὸ τρυκικὸν ὀξύ, τὸ κιτρικὸν καὶ τὸ ταννικὸν.

« Ἐὰν θέλετε νὰ παρκαλουθήσητε αὐτὸν εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐρεῦνας, λέγει ὁ κ. Dumas, ἀνάγκη εἶναι νὰ διέλθητε μετ' αὐτοῦ πάντα τῆς χημείας τὰ μέρη, τότε δὲ θέλετε θαυμάσει τὸ εὐκαμπτον τοῦ πνεύματός του, τὸ γόνιμον τῆς μεθόδου του, τὸ ἀσφαλὲς τῆς χειρὸς καὶ τὴν ἔκτακτον ὀξύνειαν, ἧτις ὀδηγεῖ αὐτὸν πάντοτε εἰς τὴν ἀλήθειαν. . . »

Ἀλλὰ καὶ ποῖος περὶ τὴν ἐργασίαν ζῆλος ! Ὁ πρόεδρος Βερλὺ καὶ ὁ Elhuyat ἐπισκεφθέντες αὐτὸν περὶ τὰ τέλη τοῦ βραχυχροῦ βίου του, εὖρον τὸν ἄνδρα, οὗ ἡ φήμη εἶχεν ἐλκύσει αὐτοὺς μακρόθεν καὶ πρὸς ὃν ἤρχοντο νὰ ἐκφράσωσι τὸ σέβας αὐτῶν, φέροντα ποδιὰν καὶ ἐργαζόμενον ἐν τῷ φαρμακείῳ του. Ἄμα μαθὼν τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκεψέως των ἐξηκολούθησε τὴν ἐργασίαν του μετὰ θαυμασίας ἀπλότητος.

Ὁ Schéele πληρώσας τὰ χρέη τοῦ προκατόχου του ἤλπιζεν ἤδη νὰ γευθῆ τοὺς καρποὺς τῶν κόπων του καὶ ν' ἀποκατασταθῇ ἐντελῶς, νυμφευόμενος τὴν χήραν, ἧτις εἶχε ταῦτίσει τὴν τύχην της μετὰ τῆς ἰδικῆς του, ἀλλὰ αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου του προσεβλήθη ὑπὸ ὀξέος πυρετοῦ, μετὰ τέσσαρας δὲ ἡμέρας ὁ ταπεινὸς καὶ ἔνδοξος Schéele ἀπεβίωσεν (22 Μαΐου 1784). Ἦτο τεσσαράκοντα τεσσάρων ἐτῶν.

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΤΣΟΥ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν ἔτει 1848 ἐπιτροπὴ γυναικῶν τοῦ λαοῦ ἀντιπροσωπευτικὴ ἐγένετο δεκτὴ ἐν τῷ Hôtel-de-Ville, ἐν Παρισίῳ, καὶ ἐπαρυσιάσθη εἰς τὸν Λαμαρτίνον.

— Πολίτα, εἶπε μία ἐξ αὐτῶν, πολλὰι γυναῖκες ἀπεφάσισαν νὰ στείλωσι πρὸς σὲ ἐπιτροπὴν, διὰ νὰ σοὶ ἐκφράσωσι τὸν θαυμασμόν, ὃν ἐνέπνευσας εἰς αὐτάς. Εἴμεθα πενήτηκοντα ἐδῶ, καὶ ἐν